

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
СЪДИЙСКА КОЛЕГИЯ,
ИЗПЪЛНЯВАЩА ФУНКЦИИТЕ НА ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
СЪГЛАСНО § 23, АЛ. 2 ОТ ПЗР НА ЗИД НА КРБ

1000 София
ул. Екзарх Йосиф, 12

Администрация: тел.: 02/930 49 57; факс: 02/980 76 32

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Изх. №

Дата: 24-04-2024

Вх. №

Дата

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**СТАНОВИЩЕ
ОТ СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ,
ИЗПЪЛНЯВАЩА ФУНКЦИИТЕ
НА ВИСШИ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
СЪГЛАСНО §23, АЛ. 2 ОТ ПРЗ НА
КРБ**

по конституционно дело № 1/2024 г.
на Конституционния съд на Република
България

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С Определение от 08.03.2024 г. на Конституционния съд по конституционно дело № 1/2024 г. е допуснато за разглеждане по същество искане на президента на Република България за установяване на противоконституционност на промените в чл. 64, ал. 2, 3 и създадената нова ал. 4; в чл. 65, ал. 1; създаденият нов чл. 91б, ал. 2; в чл. 99, ал. 5 и 7; в чл. 102, ал. 3, т. 3; в чл. 110; в чл. 129, ал. 3 и в чл. 130, ал. 3 от Конституцията, така както са въведени в посочените разпоредби съответно с §2, 3, 5, 7, 8, 9, 14 и 15 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.).

С посоченото Определение Висшият съдебен съвет е конституиран като заинтересована институция, като му е предоставен 30-дневен срок за предоставяне на становище по предмета на делото.

С Определение от 08.03.2024 г. на Конституционния съд по конституционно дело № 2/2024 г. е допуснато за разглеждане по същество искане на 48 народни представители от 49-ото Народно събрание за установяване на противоконституционност на промените в чл. 23; в чл. 64, ал. 2, 3 и създадената нова ал. 4; в чл. 65, ал. 1; в чл. 84, т. 16; създаденият нов чл. 91б; в чл. 93, ал. 2; в чл. 99, ал. 5 и 7; в чл. 102, ал. 3, т. 3; в чл. 110; в чл. 117, ал. 2; в чл. 126, ал. 1, 2 и създадената нова ал. 3; в чл. 127, т. 5 и 6; в чл.

128; в чл. 129; в чл. 130; в чл. 130а; в чл. 130б; в чл. 130в, т. 1 и 4; в чл. 132а, ал. 4; в чл. 133; в чл. 150, ал. 2 и създадената нова ал. 3 от Конституцията, така както са въведени в посочените разпоредби съответно с §1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 и 21 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията и на §22 и 23 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Конституцията (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.).

С посоченото Определение Висшият съдебен съвет е конституиран като заинтересована институция, като му е предоставен 30-дневен срок за предоставяне на становище по предмета на делото.

С постановеното определение по конституционно дело № 2/2024 г. съдът присъединява същото към конституционно дело № 1/2024 г. за съвместно разглеждане и решаване.

Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет съгласно § 23, ал. 2 от ПРЗ на КРБ след като се запозна с искането на президента на Република България и 48 народни представители от 49-ото Народно събрание, както и с посочените Определения на Конституционния съд от 08 март 2024 г., изразява следното становище:

Разпоредбите на § 14 (относно чл. 129, ал. 3), § 15 (относно чл. 130, ал. 3) и § 16 (относно чл. 130а, ал.1 – 3 и ал. 5) от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България *противоречат* на чл. 4, ал. 1, чл. 8 и чл. 117 от Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.).

I. Становището, което Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, съгласно § 23, ал. 2 от ПРЗ на ЗИД на КРБ (обн. ДВ, 106/22.12.2023 г.) застъпва в изложението по-долу, обуславя необходимостта от маркиране и изясняване съдържанието на основните принципи, заложи в Основния закон, които считаме, че са нарушени с приемането на § 14, § 15 и § 16 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България.

Съгласно чл. 4, ал. 1 от Конституцията, Република България е правова държава. Тя се управлява според Конституцията и законите на страната. Принципът на правовата държава е универсален конституционен принцип. На него се основава цялата правна система на Република България и нарушаването на върховенството на Конституцията означава нарушаване на този основополагащ конституционен принцип. Според Конституционния съд принципът на правовата държава се изразява в упражняване на държавна власт на основата на конституция, в рамките на закони, които материално и формално съответстват на конституцията и които са създадени за запазване на човешкото достойнство, за постигане на свобода, справедливост и правна сигурност (Решение № 1 от 2005 г. по к. д. № 8/2004 г., Решение № 4 от 2014 г. по к.д. № 12/2013 г. и Решение № 10 от 2016 г. по к.д. № 3/2016 г.).

Конституционният съд е възприел и разбирането, че правовата държава следва да се разглежда в два аспекта – формален и материален. Формалният аспект се състои в изискването за спазване на принципа на правната сигурност, последователност, предвидимост и стабилност на законодателните решения, а материалният се отнася до така наречената от конституционната юрисдикция материална справедливост (Решение № 1 от 2005 г. по к. д. № 8/2004 г., Решение № 4 от 2014 г. по к.д. № 12/2013 г., Решение № 10 от 2016 г. по к. д. № 3/2016 г., Решение № 14 от 2018 г. по к. д. № 12/2017 г. и др.).

Многопластовото съдържание на конституционния принцип на правовата държава, формирано от съчетаването на двата елемента – формалния, включващ правната сигурност, и материалния, обхващащ материалната справедливост – е вътрешно присъща негова характеристика. Контролът за конституционност е един от основните механизми на конституционната правова държава.

Държавната власт има три основни сфери на проявление, възложени на три основни системи от органи, които са относително независими една от друга, но и които функционират в определена взаимна връзка. Това положение е конституционно закрепено в чл. 8 от Конституцията на Република България (КРБ). В практиката си Конституционният съд многократно е обсъждал, че трите власти – изпълнителната, законодателната и съдебната, са равностойни, независими и функционират в определена взаимовръзка. В термина „разделение на властите“ има известна условност, но той се употребява и днес по традиция, създадена под въздействието на определени исторически и политически фактори. Става дума за трите основни функции на държавната власт, за разграничаване компетентността между трите групи органи, а не за някакво тривластие, изключено от управлението на съвременната държава (Решение № 9 от 14.10.2011 г. на Конституционния съд по к.д. № 7/2011 г.). В този смисъл разделението на властите е метод за оптимално функциониране на върховната държавна власт и средство за предотвратяване на евентуален произвол от страна на другите държавни органи (Решение № 6 от 22.04.1993 г. на Конституционния съд по к.д. № 4/1993 г.).

Независимостта на съдебната власт, от своя страна, като една от трите държавни власти е прокламирана в чл. 117, ал. 2 от Конституцията на Република България. Тя е сред основополагащите принципи в Конституцията, чрез които се утвърждава демократичната, правова държава, като тя е ключова за функционирането ѝ. Единствено за съдебната власт Конституцията прогласява независимостта като иманентен белег. Наред с конституционно установената независимост на съдебната власт, прокламирана в чл. 117, ал. 2, предл. първо от Конституцията е и личната независимост на съдиите, прокурорите и следователите, която е гарантирана чрез въведените принципи за несменяемост, функционален имунитет и несъвместимост (Решение №3 от 7.07.2015г. по к.д. № 13/2014г.), както и гарантираното им право на защита срещу актове, засягащи техни права и законни интереси в

това им качество (тълкувателно решение № 3 от 1994 г. на КС по к.д. № 1 от 1994 г. – ДВ, бр. 49 от 1994 г.).

С изменение и допълнение на Конституцията (обн. ДВ, бр. 100 от 18.12.2005 г.) на Висшия съдебен съвет, осъществяващ правомощията си чрез пленум, съдийска и прокурорска колегия, бе вменена функцията да отразява единството на правораздавателната, обвинителната и разследващата функция, възложени на съдебната власт. Той представлява съдебната власт и осъществява правомощията си в областта на кадровата дейност, финансирането и техническото обезпечаване на системата, в рамките на съответната професионална насоченост и съобразно компетентността си, при съблюдаване функционалното разделение.

С оглед очертаната конституционна рамка и във връзка с разписаното в § 16 от ЗИД на КРБ, което по същество доведе до разделяне на Висшия съдебен съвет на два отделни органа считаме за необходимо да изразим следното становище:

Поддържаме очертаната от Пленума на ВСС позиция при обсъждането на визираните конституционни изменения за противоконституционност на реализирането им от Обикновено, а не от Велико народно събрание. Тази убеденост е предпоставена от даденото от Конституционния съд задължително тълкуване на чл. 158, т. 3 от Конституцията на Република България, с Решение № 3 от 10.04.2003 г. по к.д. № 22/2002 г. и Решение № 8 от 1 септември 2005 г. по к.д. № 7/2005 г.

С Решение № 3 от 10.04.2003 г. по к.д. № 22/2002 г. е прието, че формата на държавно управление по смисъла на чл. 158, т. 3 от Конституцията следва да се тълкува разширително, като това понятие не се изчерпва с характера на държавата като парламентарна или президентска република, или монархия. „В него се включва и изградената от Великото Народно събрание чрез редица конституционни текстове, които доразвиват парламентаризма, система от висши държавни институции – Народно събрание, президент и вицепрезидент, Министерски съвет, Конституционен съд и органите на съдебната власт (Върховен касационен съд, Върховен административен съд, Прокуратура, Следствие и Висш съдебен съвет), тяхното съществуване, мястото им в съответната власт, организацията, условията, начина на формиране и мандата им.

Във формата на държавно управление се включват и възложените от Конституцията на тези институции дейности и правомощия, доколкото с изменението им се нарушава балансът между тях при съблюдаване на основните принципи, върху които е изградена държавата – народен суверенитет, върховенството на основния закон, политически плурализъм, разделението на властите, правовата държава и независимостта на съдебната власт“.

В мотивите на цитираното решение на Конституционния съд е отразено, че „премахването, сливането, преминаването на някой от основните конституционни органи към друг или заменяне с друг, както и създаването на нови основни конституционни органи е също промяна във формата на държавно управление.“ Така е и при промени в структурирането, начина на

образуването, статута на основните органи, и на установените между тях взаимоотношения и взаимодействие. Изрично е посочено, че промяна във формата на държавно управление е налице и в случаите на отмяна и изменение на мандатите на конституционно установени длъжности в съдебната власт, каквито са председателите на Върховния касационен съд, Върховния административен съд и главния прокурор, както и в продължителността на тяхното времетраене.

Очевидно е, че приетото от законодателя разделяне на Висшия съдебен съвет на два органа и намаляването на мандата му, както и на този на главния прокурор не съответстват на задължителното тълкуване на Конституционния съд.

Конституционният съд е приел, че „при тълкуването на чл. 158, т. 3 от Конституцията отправен момент е била волята, която народните представители са имали, като са прогласили в преамбюла към нея своята решимост да създадат демократична, правова и социална държава. Великото народно събрание е направило това с изграждането на институции, на които е възложило точно определени функции и правомощия при спазване на принципите за народния суверенитет (чл. 1, ал. 2 К), политическия плурализъм (чл. 11, ал. 1 и 2 К), разделението на властите (чл. 8 К), правовата държава (чл. 4 К), независимостта на съдебната власт (чл. 117, ал. 2 К). Определеният от Конституцията ред за формиране на основните конституционни институции, мястото им в държавната йерархия и специфичната за всяка от тях дейност установяват необходимия и желан баланс помежду им.“

Това решение обективира категоричното разбиране на състава на Конституционния съд, че е опасно тези идеи, които са родили Конституцията на Република България, да могат да бъдат пренебрегнати с промени в нея от едно, било то и внушително мнозинство на Обикновено народно събрание. При различна политическа обстановка и преценка за моментна целесъобразност това би дало възможност на всяко достатъчно голямо мнозинство да прави конституционни промени, които едно следващо мнозинство в друго Народно събрание да ревизира.

И с последващото Решение № 8 от 1 септември 2005 г. по к.д. № 7/2005 г. на Конституционния съд е прието, че изменения в Конституцията, насочени към реструктуриране на съдебната власт, оптимизиране от съдържателна гледна точка и прецизиране на отделни функции на нейните органи, уточняване на техни правомощия или наименования, както и взаимодействието им с институции на другите власти, не представляват промяна във формата на държавно управление и могат да бъдат извършени от Обикновено народно събрание, само и единствено ако с тях не се нарушава балансът между властите и се съблюдават основните принципи, върху които е изграден действащият конституционен модел на държавата - правата на личността, народният суверенитет, политическият плурализъм, правовата държава, върховенството на правото, разделението на властите и независимостта на съдебната власт.

Закриването на конституционно определен орган и създаването на два нови такива, както и промяната в мандата на изборните членове на Висшия съдебен съвет и Висшия прокурорски съвет от пет на четири години (чл. 130а, ал. 5 от Конституцията) не попада в обхвата на нормата на чл. 158, т. 3 от Конституцията и не може да бъде квалифицирано само като „преструктуриране, оптимизиране“, нито като „уточняване“ на техни правомощия или наименования във вложения в цитираното конституционно решение смисъл. Нарушен е и балансът между властите и са пренебрегнати очертаните конституционни принципи в контекста на приетите в Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България текстове, относно състава и числеността на кадровия орган на прокуратурата (чл. 130а, ал. 2) с превес на членовете избрани от Народното събрание.

Съпоставката между разпоредбите чл. 130а, ал. 1 и чл. 130а, ал. 2 сочи на различен начин при сформирването на състава на членовете на кадровия орган за съда и на този за прокуратурата. При съдиите са установени пропорции в полза на професионалната квота, което убедено подкрепяме, докато за прокурорите броят на избраните от действащите прокурори е изключително редуциран - до двама техни представители. Стремешът за ограничаване правомощията на главния прокурор, разписан в мотивите на законопроекта, чрез намаляване на професионалната квота блокира работата, която следва да изпълнява кадровият орган, тъй като действащите прокурори са само трима, а следователят един. Кадруването в съдебната власт в голяма степен изисква специфични за дейността на съответната магистратура познания, именно заради това сега действащият модел на управление на съдебната система е работещ.

В подкрепа на изложеното се съдържат аргументи и в нормата на чл. 130а ал. 3 КРБ относно избора на членовете на Висшия прокурорски съвет. За посочените лица са поставени единствено изискванията да са юристи с най-малко 15 години юридически стаж, да са с високи професионални и нравствени качества и да са партийно независими.

Визираното изменение практически може да доведе до ситуация, при която решенията, свързани с кадровата политика (назначаване, атестиране и кариерно развитие на прокурори) да бъде осъществявано от орган, значителна част от чийто състав е представен от лица, изцяло външни за съдебната система, които не познават нейното функциониране в детайли и дълбочина, както и естеството на съдийската работа.

Кадруването в съдебната система не е само общото схващане за назначаване, повишаване, преместване и освобождаване от длъжност на магистрат, то касае необходимост от познаване на системата „отвътре“ при взимането на тези решения, обратното би означавало пълен контрол на една от трите власти върху съдебната. Атестирането на прокурори и следователи е друго важно правомощие на кадровия орган, но за да бъде оценяването на дейността на магистратите в най-висока степен справедливо, обективно и професионално, е необходимо задълбочено познаване на спецификите на заеманата длъжност, което може да бъде постигнато чрез участието на избраните от професионалната квота.

С оглед на гореизложеното Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, съгласно § 23, ал. 2 от ПРЗ на ЗИД на КРБ (обн. ДВ, 106/22.12.2023 г.) намира, че Народното събрание е надхвърлило своята компетентност с приемането на § 16 от ЗИД на Конституция на Република България, тъй като заложените в него предложения са единствено в компетенцията на Велико народно събрание. Ако се допуска Конституцията да се изменя и допълва от Обикновено народно събрание, без спазване на процедурата, предвидена в чл. 158, „нищо не може да осигури нейното особено място в правната система на държавата“ и „може да я направи жертва на прибързано изменение или временни интереси“ (Решение на Конституционния съд № 7 от 13.09.2006 г. по конституционно дело № 6 от 2006 г.).

В тази връзка следва да се обърне специално внимание, и на обстоятелството, че препоръките на Венецианската комисия, дадени в становището от 2017 г., че членовете на Съвета, избрани пряко от съдиите, следва да имат водеща роля в дейността на Висшия съдебен съвет, определят варианта на пълно разделение за „радикален“ , поради което и като алтернатива се посочва, че същите биха могли да бъдат изпълнени чрез ограничаване на правомощията на пленума.

Предвид изнесеното, считаме че излизането извън конституционно признатата компетентност от страна на 49-то Народно събрание е достатъчно основание за обявяване на противоконституционност на § 16 от ЗИД на КРБ.

II. Съмнения по отношение на конституционната съобразност имаме и във връзка с приетото в чл. 129, ал. 3, изр. второ от Конституцията, с която законодателят въвежда фикцията, че ако указа за назначаване/освобождаване на председателя на Върховния касационен съд и председателя на Върховния административен съд не бъде издаден в седемдневен срок „лицето се счита за назначено, съответно освободено“, а предложението на Висшия съдебен съвет се обнародва. Аналогично е и положението за назначаването и освобождаването на главния прокурор. Така приетите от Народното събрание текстове отнемат правомощието на президента да назначава или освобождава „тримата големи“ и нарушават установеното до момента взаимодействие между конституционно определени органи.

Според мотивите към Решение № 2 от 2002 г. по к.д. № 2/2002 г. на Конституционния съд: „При приемане на разпоредбата на чл. 129, ал. 2 от Конституцията (стенографски протокол на ВНС, сто шестдесет и трето заседание, 24.06.1991 г. и сто и седемдесето заседание, 28.06.1991 г.) е прокарана разлика между практикуващите юристи в съдебната система и ръководителите на висшите инстанции от тази система и ако за първите е прието, че самостоятелността и независимостта на съдебната власт изискват да се въведе система на възпроизвеждане – чрез ВСС, за лицата, легитимиращи магистратурата, е решено да се назначават от президента, като израз на престижност и държавност... предложенията на ВСС до президента за назначаване на лицата по чл. 129, ал. 2 от Конституцията осъществяват

взаимодействие между два конституционно определени органа на държавата...“

Държавният глава има определени правомощия по отношение на всяка от трите власти и ограничаването на някое от тях засяга конституционно установеното разделение и баланс между властите. Тук отново следва да се обърне внимание на подробно разгледаното по-горе Решение № 3 от 2003 г. по к.д. № 22 от 2002 г., в което според Конституционния съд засягането на възложените от Конституцията дейности и правомощия на основните конституционно закрепени органи, представлява елемент от понятието „форма на държавно управление“, като компетентност да извърши промяна в него има единствено Велико народно събрание.

Тук следва да бъде допълнено и обстоятелството, че при издаване на президентския указ в срок и обнародването на предложението на Висшия съдебен съвет или Висшия прокурорски съвет за назначаване на лицата по чл. 129, ал. 2 и чл. 130, ал. 2 от Конституцията, те – предложенията ще подлежат на съдебен контрол пред Върховния административен съд. Цитираното вече решение № 2 от 2002 г. по к.д. 2/2002 г. обаче, изяснява, че „правната и националната сигурност, международния престиж на Република България и изключително значимите публични функции на лицата по чл. 129, ал. 2 от Конституцията (отм.) изключват възможността актовете за тяхното назначаване и освобождаване да бъдат поставяни под съмнение в зависимост от по-късно решение на съд... Правната сигурност и предвидимост на правовия ред не допускат подобно разрешение. След като Конституцията е определила държавния глава да назначава и освобождава от длъжност тези лица, указите на президента трябва да бъдат стабилни; пак по волята на конституционния законодател те могат да се атакуват с оглед на тяхната конституционност пред Конституционния съд.“

Предвид изнесеното считаме, че приетите нови текстове на чл. 129, ал. 3 и чл. 130, ал. 3 КРБ противоречат на принципа, заложен в чл. 4 от Конституцията, който изисква предвидимост и правна сигурност на законодателните решения и е част от формалния му аспект.

В заключение намираме за необходимо да обърнем внимание на мотивите от Решение № 6 от 11.05.2021 г. по конституционно дело № 15/2020 г. на Конституционния съд, съгласно които: „Свободата на парламента да уреди въпросите, свързани със същностните характеристики на съдебната власт, ... не е безгранична. Рамките, в които могат да се вземат по целесъобразност едни или други законодателни решения, са определени в Конституцията. Поради това при упражняване на своите законодателни правомощия Народното събрание е ограничено в своята дискреционна преценка от конституционните принципи и не може да се отклонява от тях.“.

III. Извън гореизложеното Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, съгласно § 23, ал. 2 от ПРЗ на ЗИД на КРБ (обн. ДВ, 106/22.12.2023 г.) счита, че Конституционният съд следва да се произнесе с решение за противоконституционност на ЗИД на ПРЗ и с оглед проведената процедура по приемане на законопроекта.

Общото правило за приемане на законопроектите за изменение и допълнение на Конституцията изисква те да бъдат подлагани на гласуване по реда на чл. 155, ал. 1 от Конституцията, т.е. да бъдат приемани с мнозинство три четвърти на три гласувания в различни дни. Когато това мнозинство е непостижимо за конкретното гласуване и за конкретното предложение, ал. 2 на чл. 155 предвижда внасянето на това предложение за разглеждане не по-рано от два и не по-късно от пет месеца, като то ще бъде прието ако за него са гласували не по-малко от две трети народни представители.

Текстът на ал. 2 на чл. 155 от Конституцията следва да се разглежда в своята неразривна връзка с ал. 1. Според правната теория и парламентарната практика до момента, предложение за изменение и допълнение на Конституцията може да бъде прието с мнозинство от две трети от народните представители, само ако преди това е било подложено на гласуване по реда на чл. 155, ал. 1 от Конституцията, не е събрало необходимото мнозинство и са изминали поне два месеца от гласуването, т. е. предвиденият в ал. 2 компромис се отнася за всяко от гласуванията.

Описаната процедура не е изпълнена от 49-тото Народно събрание, като следва да се обърне внимание, че част от приетите предложения за изменение и допълнение на Конституцията са приети само с две гласувания, поради преработването на законопроекта между гласуванията.

Считаме, че приемането на Закон за изменение и допълнение на Конституцията в нарушение на самата нея е в разрез с принципа за правовата държава, прогласен в чл. 4, което е самостоятелно основание за обявяването на приетото за противоконституционно.

Приложение: извлечение по т. 12 от пълен стенографски протокол № 19 от заседание на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, съгласно § 23, ал. 2 от ПРЗ на ЗИД на КРБ (обн. ДВ, 106/22.12.2023 г.), проведено на 16.04.2024 г.

БОЯН МАГДАЛИНЧЕВ,
ПРЕДСТАВЛЯВАЩ
СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

**ИЗВАДКА ОТ ПЪЛЕН СТЕНОГРАФСКИ ПРОТОКОЛ № 19
ОТ ДИСТАНЦИОННОТО ЗАСЕДАНИЕ ЧРЕЗ ВИДЕОКОНФЕРЕНТНА ВРЪЗКА
НА СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,
ИЗПЪЛНЯВАЩА ФУНКЦИИТЕ НА ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ СЪГЛАСНО
§ 23, АЛ. 2 ОТ ПЗР НА ЗИД НА КРБ (обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.),
ПРОВЕДЕНО НА 16 АПРИЛ 2024 г.,
в частта по точка 12 от дневния ред**

.....

ГАЛИНА ЗАХАРОВА: Точка 12. Госпожо Пашкунова, заповядайте!

ЦВЕТИНКА ПАШКУНОВА: Благодаря!

Колеги, както знаете, с определение от 8-ми март тази година Конституционният съд допусна за разглеждане по същество искане на президента за установяване на противоконституционност на промените в Конституцията, очертани съответно в §§ 2, 3, 5, 7, 8, 9, 14 и 15 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията. С последващо определение от същата дата е допуснато за разглеждане и искане на 48 народни представители от 49-то Народно събрание за противоконституционност на промените, въведени с параграфи от 1 до 21, както и с § 22 и § 23 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Конституцията, като с постановеното определение съдът е присъединил същото конституционно дело № 2 към конституционно дело № 1.

Висшият съдебен съвет е конституиран като заинтересована институция, поради което и Правната комисия предлага на Вашето внимание във варианти становище по конституционно дело № 1, като изрично сме посочили, че засягаме онези параграфи, с които е изменена Конституцията, които засягат

пряко статута и функциите на Висшия съдебен съвет като административен орган на съдебната власт и дейността на съдилищата. Ограничавайки обхвата на нашето становище до дейността на Висшия съдебен съвет и съдилищата, ние предлагаме два варианта за становище.

Първият вариант е, че разпоредбите на параграфи 14, 15 и 16 – това са параграфите, които касаят издаваните укази на президента при назначаване и освобождаване на председателите на Върховния административен съд, на Върховния касационен съд и на главния прокурор, и § 16, касаещ разделянето на Висшия съдебен съвет на два самостоятелни органа – Висш съдебен съвет и Висш прокурорски съвет, противоречат на чл. 4, ал. 1, чл. 8 и чл. 117 от Конституцията на Република България. Колеги, подробно е изложението, поради което аз ще си позволя да го синтезирам, без да възпроизвеждам изцяло това, което предлагаме като мотиви по вариант 1. Ще се постарая същото да направя и с мотивите по вариант 2.

За да аргументираме първата теза, ние сме направили преглед на съдържанието, което се влага в основните принципи, прокламирани от Конституцията, а именно – принципа на правовата държава, залегнал в чл. 4 от Конституцията; принципа на разделение на властите, прокламиран от чл. 8, и принципа на независимостта на съдебната власт така, както той е очертан в чл. 117 от Конституцията на Република България, в контекста на практиката на Конституционния съд, която подробно е посочена: Решение № 1/2005 г., Решение № 4/2014 г., Решение № 10/2016 г., както и последващите, които са относими към принципа за разделение на властите – Решение № 9/2011 г. и Решение № 6/1993 г., и съответно тези, които пък са постановени по

отношение на независимостта на съдебната власт – Решение № 3/1994 г. на Конституционния съд и Решение № 3/2015 г. В конкретика какви са съображенията, подкрепящи становището за противоконституционност на параграфи 14, 15 и 16 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията, които обосновават несъответствие на постановените параграфи с визираните конституционни принципи, и респективно обуславят противоконституционност на очертаните конституционни изменения?

Ще започна с § 16, с който се разделя Висшият съдебен съвет на два отделни органа, при очертаване на аргументацията в тази посока. Ние изцяло поддържаме очертаната от Пленума на Висшия съдебен съвет позиция при обсъждането на визираните конституционни изменения за противоконституционност на реализирането на тези промени от Обикновено народно събрание, а не от Велико народно събрание. Тази убеденост е предпоставена от даденото от Конституционния съд задължително тълкуване на чл. 158, т. 3 от Конституцията с Решение № 3/2003 г. по дело № 22/2002 г. и Решение № 8/01.09.2005 г. по конституционно дело № 7/2005 г.

Направен е подробен анализ на посочените решения. Решение № 3/2003 г., с което е прието, че формата на държавно управление по смисъла на чл. 158, т. 3 от Конституцията следва да се тълкува разширително, като това понятие не се изчерпва с характера на държавата като парламентарна или президентска република или монархия, а в него се включва изградената от Велико народно събрание чрез конституционните текстове, които доразвиват парламентаризма, системата от висши държавни институции – Народно събрание, президент и вицепрезидент,

Министерски съвет, Конституционен съд и органите на съдебна власт – Върховен касационен съд, Върховен административен съд, прокуратура, следствие и Висш съдебен съвет, тяхното съществуване, мястото им в съответната власт, организацията, условията и начина на формиране, както и техния мандат. Респективно във формата на държавно управление се включват и възложените от Конституцията на тези институции дейности и правомощия, доколкото с изменението им се нарушава балансът между тях при съблюдаване на основните конституционни принципи – народен суверенитет, върховенство на основния закон, политически плюрализъм, разделение на властите, правова държава и независимост на съдебната власт. В мотивите на цитираното Решение № 3 изрично е посочено, че *„премахването, сливането, преминаването на някой от основните конституционни органи към друг или заменяне с друг, както и създаването на нови основни конституционни органи, е също промяна във формата на държавно управление“*. Очевидно е, че приетото от законодателя разделяне на Висшия съдебен съвет на два органа, както и намаляването на неговия мандат, не съответстват на задължителното тълкуване на Конституционния съд.

Колеги, и с последващото Решение № 8/2005 г. по дело № 7 от същата година на Конституционният съд е прието, че изменения в Конституцията, насочени към реструктуриране на съдебната власт, оптимизиране от съдържателна гледна точка и прецизиране на отделните функции на нейните органи, уточняване на техни правомощия или наименования, както и взаимодействието им с институции на другите власти, не представляват промяна във формата на държавно управление и могат да бъдат извършени от

Обикновено народно събрание само и единствено ако с тях не се нарушава балансът между властите и се съблюдават основните принципи, върху които е изграден действащият конституционен модел на държавата.

За да аргументираме, че това не е спазено с конституционните промени, а именно, че е нарушен балансът между властите и че са нарушени основните принципи, върху които се основава конституционният модел на държавата, ние сме изложили подробни съображения относно състава и числеността на кадровия орган на прокуратурата с превес на членовете, избрани от Народното събрание, както и в посока на начина, по който ще се сформира този нов Висш прокурорски съвет, което неминуемо води до нарушаване на баланса между властите.

Съпоставката между разпоредбите на чл. 130а, ал. 1 и чл. 130а, ал. 2 сочи на различен начин на сформирание на състава на членовете на кадровия орган за съда и за прокуратурата. При съдиите са установени пропорции в полза на професионалната квота, което ние убедено подкрепяме, докато за прокурорите броят на избраните от действащите прокурори е изключително редуциран – до двама техни представители. Стремещът за ограничаване на правомощията на главния прокурор, разписан в мотивите на законопроекта, чрез намаляване на професионалната квота би довело до блокиране на работата, която следва да изпълнява кадровият орган, тъй като действащите прокурори са само трима, а следователят – един. Кадруването в съдебната власт в голяма степен изисква специфични за дейността на съответната магистратура познания, именно заради това сега действащият модел на управление на съдебната система е работещ.

В подкрепа на изложеното се съдържат и аргументи в нормата на чл. 130а, ал. 3 от Конституцията относно избора на членовете на Висшия прокурорски съвет. За посочените лица са поставени единствено изисквания да са юристи с най-малко 15 години юридически стаж, да са с високи професионални и нравствени качества и да са партийно независими – изменение, което практически може да доведе до ситуация, при която решенията, свързани с кадровата политика (назначаване, атестиране и кариерно развитие на прокурори), да бъде осъществявано от орган, значителна част от чийто състав е представен от лица, изцяло външни за системата, които не познават нейното функциониране в детайли, както и естеството на прокурорската работа.

С оглед на гореизложеното, Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, намира, че Народното събрание е надхвърлило своята компетентност с приемането на § 16 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията, тъй като заложените в него предложения са единствено от компетентността на Велико народно събрание.

Колеги, съмнения по отношение на конституционната съобразност имаме и във връзка с приетото в чл. 129, ал. 3, изречение второ от Конституцията, с която законодателят въвежда фикцията, че ако указът за назначаване, респективно освобождаване на председателя на Върховния касационен съд и на Върховния административен съд не бъде издаден в седемдневен срок, лицето се счита за назначено, съответно освободено, а предложението на Висшия съдебен съвет се обнародва. Няма да се спирам по отношение на избора на главния прокурор – там е

аналогично направеното и прието предложение.

Според мотивите към Решение № 2/2002 г. по конституционно дело № 2 от същата година на Конституционния съд: *„При приемане на разпоредбата на чл. 129, ал. 2 от Конституцията е прокарана разлика между практикуващите юристи в съдебната система и ръководителите на висшите инстанции от тази система, и ако за първите е прието, че самостоятелността и независимостта на съдебната власт изискват да се въведе система на възпроизвеждане – чрез Висшия съдебен съвет, за лицата, легитимиращи магистратурата, е решено да се назначават от президента като израз на престижност и държавност... Предложенията на Висшия съдебен съвет до президента за назначаване на лицата по чл. 129, ал. 2 от Конституцията осъществяват взаимодействие между два конституционно определени органа.“*. Така че тук следва да се обърне внимание на подробно разгледаното по-горе Решение № 3/2003 г., в което според Конституционния съд засягането на възложените от Конституцията дейности и правомощия на основните конституционно закрепени органи представлява елемент от понятието *„форма на държавно управление“*, като компетентност да извърши промяна в него има единствено Велико народно събрание.

Тук следва да посочим и още едно обстоятелство. При неиздаването на президентския указ в срок и обнародването на предложението на Висшия съдебен съвет, респективно на Висшия прокурорски съвет, за назначаване на „тримата големи“ по чл. 129, ал. 2 и чл. 130, ал. 2 от Конституцията, предложенията ще подлежат на съдебен контрол пред Върховния административен съд. Цитираното Решение № 2/2002 г. изяснява, че правната и

националната сигурност, както и престижът на Република България, и изключително значимите публични функции на лицата по чл. 129, ал. 2 от Конституцията, изключват възможността актовете за тяхното назначаване и освобождаване да бъдат поставяни под съмнение в зависимост от решение, което ще бъде постановено по-късно от съд. Така че правната сигурност и предвидимост на правовия ред не допускат подобно разрешение и предполагат стабилност на тези актове. Ето защо предвид изнесеното считаме, че и приетите нови текстове на чл. 129, ал. 3 и чл. 130, ал. 3 от Конституцията противоречат на принципа, заложен в чл. 4 от Конституцията, който изисква предвидимост и правна сигурност на законодателните решения.

Колеги, третият основен пункт, който обосновава противоконституционност на цитираните три параграфа, извън изложеното, е процедурата, която е проведена по приемането на законопроекта. Общото правило за приемане на законопроектите за изменение и допълнение на Конституцията изисква те да бъдат подлагани на гласуване по реда на чл. 155, ал. 1 от Конституцията, т.е. да бъдат приемани с мнозинство $3/4$ (три четвърти) на три гласувания в различни дни. Когато това е недостижимо за конкретното гласуване и за конкретното предложение, ал. 2 на чл. 155 предвижда внасянето на това предложение за разглеждане не по-рано от два и не по-късно от пет месеца, като то може да бъде прието, ако за него са гласували не по-малко от $2/3$ (две трети) от народните представители.

По мнението на Правната комисия в подкрепа на първата теза, описаната процедура не е изпълнена от 49-то Народно събрание, като следва да се обърне внимание и да се постави акцент на факта, че част от приетите предложения за изменение и

допълнение на Конституцията са приети само с две гласувания поради преработването на законопроекта между гласуванията.

Колеги, това накратко са съображенията, които подробно са развити в подкрепа на вариант 1 от становището по конституционното дело за промените в основния закон на Република България.

Вариант 2. Разпоредбите на § 14, § 15 и § 16, които касаят чл. 129, ал. 3, чл. 130, ал. 3 и чл. 130а, ал. 1 – 3, и ал. 5 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България, не противоречат на чл. 4, ал. 1, чл. 8 и чл. 117 от Конституцията на Република България.

Конституцията е върховен закон на държавата, който установява принципите на нейното управление, отношенията между нея и гражданите и регулира основния правов ред.

За съжаление, сме посочили в аргументацията към тази теза, практическата реализация на модела досега показва, че той страда от непълноти, както и от някои погрешно формулирани или недобре интерпретирани идеи, последица от което се явява липсата на доверие в институциите от страна на гражданите, съответно и до ниски нива на доверие в работата на съдебната система. Показателно за тази тревожна констатация са множеството препоръки, касаещи правосъдието и върховенството на закона, отправяни към страната ни през годините както от Европейската комисия, така също и от Групата на държавите срещу корупция (GRECO), Венецианската комисия и от Консултативния съвет на европейските съдии.

Колеги, подробно сме очертали констатациите и предложенията на тези организации. В доклада на Европейската комисия по Механизма за сътрудничество и проверка от 2014 г. сме се спрели на забележката, че *„Висшият съдебен съвет не се възприема масово като автономен и независим орган, който е в състояние ефективно да защитава независимостта на съдебната система спрямо изпълнителната и законодателната власт“*. Тази позиция е ясен индикатор за продължаващите системни проблеми в българското правосъдие и конкретно в неговия висш административен орган.

Поставили сме акцент и на доклада на Групата на държавите срещу корупция (GRECO) на Съвета на Европа, в който се препоръчва решаването на кадровите и дисциплинарните въпроси да се извършва от Висш съдебен съвет, който в мнозинството си да се състои от съдии, избрани пряко от съдиите.

Също така, колеги, сме посочили препоръките, дадени от Венецианската комисия и от Консултативния съвет на европейските съдии. Водещ принцип в приетата на 17.11.2010 г. от Консултативния съвет на европейските съдии Магна харта на съдиите е независимостта на съдебната система. За да я гарантира – се сочи в документа – всяка държава създава Съвет по съдебната система или друг специфичен орган, който сам по себе си е независим от законодателната и изпълнителната власт и е натоварен с широки компетенции по всички въпроси относно статута, организацията, функционирането и престижа на съдебните институции. Вследствие на това през 2015 г. е приет пакет от промени в Конституцията на Република България, обосновани с препоръките, формулирани в Становище № 444/2007 г. на Венецианската комисия и на посочените вече препоръки на

Консултативния съвет на европейските съдии, с които фокусът се концентрира именно върху гарантиране на независимостта на съдебната власт. Промяната в структурата и организацията на Висшия съдебен съвет, съгласно която той осъществява своите функции чрез пленум и две колегии, цели укрепването ѝ, и по-конкретно независимостта на съда, като не се допуска членове на Висшия съдебен съвет, които представляват прокурорите и следователите, да участват в решаването на кадрови и дисциплинарни въпроси на съдиите.

Със Становище № 24/2021 г. Консултативният съвет на европейските съдии потвърждава Становище № 10/2007 г. в частта, съгласно която в демократичната държава, подчиняваща се на принципа на правовата държава, независимата съдебна власт е необходимост. В много държави членки институцията, която отговаря за защита на независимостта на съдебната власт, е Съветът на съдебната власт – се сочи в цитирания документ, – като Консултативният съвет потвърждава, че Съветът и неговите основни елементи трябва да бъдат поставени на конституционно равнище, което е сигурната правна основа за неговите отговорности, независимост и легитимност. Те следва да включват състава и функциите на Съвета, както и сигурността на мандата на неговите членове, ведно с гаранция за неговата независимост.

Колеги, по-нататък сме се постарали въз основа на аргументацията в Решение № 3/2003 г., и най-вече Решение № 8/2005 г. да предоставим доводи в подкрепа на обстоятелството, че всъщност е възможно Обикновено народно събрание да приеме предложените конституционни промени. Какви са аргументите в тази посока, макар Решение № 3/2003 г. на Конституционния съд да сочи, че формата на държавно управление по смисъла на чл. 158,

т. 3 от Конституцията следва да се тълкува разширително, видно от неговите мотиви предложените промени не представляват промяна във формата на държавно управление и възлагането на нови функции на някои от основните конституционни органи, когато това няма да накърни баланса между институциите и няма да засегне някои от основните принципи на правовата държава.

В Решение № 8/2005 г. изрично се приема, че промяна в такъв смисъл не представлява промяна във формата на държавно управление, както това следва и от сега съществуващата конституционна уредба на правомощията, функциите и задачите на съдилищата в страната. Именно тезата за основополагащото значение на принципа за съдебната независимост е фундаменталната основа на конституционните промени. Съгласно виждането на Конституционния съд, намерило израз в цитираното решение, са допустими промени в Конституцията, извършени от Обикновено народно събрание, ако са концентрирани в рамките на съдебната власт и отговарят на поставените условия, а именно – да не се нарушава балансът между властите и да се спазват правата на личността, народния суверенитет, правовата държава и върховенството на правото.

Колеги, при обсъждане на темата за мандатите следва да бъде коментирана и промяната в чл. 129, ал. 2 и ал. 3 от Конституцията, която не може да бъде сметена за противоконституционна според аргументацията, подкрепяща втората теза. Следва да се подчертае, че с визираните промени правомощието на президента да издава указ за назначаване или освобождаване на председателите на върховните съдилища и главния прокурор се запазва, с което се запазва и балансът между властите, както и взаимният контрол между тях. Единствено, според

приетия текст, издаването на указа се обвързва със седемдневен срок, т.е. ако указът не бъде издаден от президента в този конституционно определен срок, то предложението на Съвета ще се обнародва и с него назначението влиза в сила. Считаме, че тази промяна е обоснована, тъй като в практиката досега липсата на срок създаваше предпоставки за необосновано забавяне на назначаването или освобождаването на членовете по право. Като последица такова забавяне би рефлектирало върху принципите на правната сигурност, предвидимост и стабилност.

В общи линии, колеги, това са основните съображения, подкрепящи вариант 1 и вариант 2 на становището на Съдийската колегия, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, по конституционно дело № 1/2024 г., поради което и Комисията по правни въпроси към Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет предлага на органа да вземе следното решение:

Да подкрепи вариант 1 със следното съдържание: Разпоредбите на § 14 (относно чл. 129, ал. 3), § 15 (относно чл. 130, ал. 3) и § 16 (относно чл. 130а, ал. 1 – 3 и ал. 5) от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България *противоречат* на чл. 4, ал. 1, чл. 8 и чл. 117 от Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.)

Или да подкрепи вариант 2 със следното съдържание: Разпоредбите на цитираните параграфи *не противоречат* на посочените текстове от Конституцията, в които се прокламират принципа на правовата държава, разделението на властите и независимостта на съдебната власт.

И да изпратим съответното становище, което бъде подкрепено от мнозинството, на Конституционния съд на Република България.

Благодаря Ви!

(Галина Захарова излиза от залата)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВАЩ:

/П/ ГАЛИНА ЗАХАРОВА

(Заседанието продължава под председателството на Георги Чолаков – председател на Върховния административен съд)

ГЕОРГИ ЧОЛАКОВ: Колеги, изказвания по двата варианта? Нещо допълнително, ако някой има?

Колега Дишева, заповядайте!

(Галина Захарова влиза в залата. Георги Чолаков продължава да председателства заседанието.)

АТАНАСКА ДИШЕВА: Благодаря!

Колеги, аз няма да излагам допълнителни съображения по аргументацията, която е изложена – не че няма какво да се каже, ще Ви ги спестя.

Аз ще подкрепя втория вариант, каквото беше моето

становище и при изразеното становище от Пленума (тогава) на Висшия съдебен съвет по отношение на проекта за изменение на Конституцията, т.е. считам, че конституционните текстове, които са приети по § 14 и § 15 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията, не противоречат на посочените текстове от Конституцията – 4-ти, ал. 1; 8 и чл. 117 от Конституцията, по съображения, които са изложени и такива, които аз съм излагала многократно. Считам, че особено внимание в тази връзка следва да бъде обърнато на диспозитива и на аргументацията по конституционно дело № 8/2005 г., което се отнася за правомощията на Великото народно събрание по-конкретно в частта за съдебната власт и в този смисъл считам, че следва да бъде тълкувано и решението на Конституционния съд №3/2003 г.

На следващо място бих искала да отбележа обстоятелства, които съм сигурна, че на Вас са Ви известни и ние тук ги коментирахме, но, и към настоящия момент съществува, е съществувало, т.е. не към настоящия момент, а до изменението в Конституцията е съществувало едно значително различно разглеждане и упражняване на правомощията, които иначе би следвало да принадлежат на Висшия съдебен съвет и на неговите колегии, между Съдийската колегия и Прокурорската колегия. Ще дам няколко малки примери, които, както казах, са известни.

Първото обстоятелство е свързано с изготвянето на одитните доклади на органите на съдебна власт в прокуратурата, които не са предмет на осъществяване от отдел „Вътрешен одит“ към Висшия съдебен съвет въз основа на специален нормативен текст в тази връзка.

На следващо място - плащанията по Себра на второстепенния разпоредител с бюджета на съдебната власт,

Прокуратурата на Република България, не се контролират от Дирекция „Бюджет и финанси“ на Висшия съдебен съвет. Това се осъществява в администрацията към главния прокурор. Това обстоятелство на мен лично ми стана известно когато обсъждахме структурните промени в администрацията и разделянето на администрацията между Съдийската колегия и Прокурорската колегия предвид измененията в Конституцията.

На следващо място - решенията за информационните системи на Прокуратурата на Република България на практика не се приемат от Висшия съдебен съвет, каквото се случва с решенията за информационните системи в съдилищата. Тази дейност също се осъществява от администрацията при главния прокурор.

Факт е, че в продължение на много години само тези три изключително съществени правомощия, свързани с бюджета и с информационните системи в двете системи и органи на съдебна власт - съдилища и прокуратури, и следствието от една страна, и от друга прокуратури и следствени органи, изобщо не е възприето от никого като създаващо някакъв конфликт с уж единния орган на съдебната власт - Висшият съдебен съвет.

Ще спра тук с допълнителната аргументация, убедена съм, че ще имам възможност да я изложа допълнително и да я развия, но това бяха практически съображения.

На следващо място обаче аз не подкрепям становището по вариант втори във връзка с § 16..., само секунда, извинявайте. ..(Намесва се Цв.Пашкунова без микрофон: За указа ли?) За указа, да. (Цв.Пашкунова: 14 и 15.) Така. Свързан с издаването на указа от президента, защото считам, че подобно ограничение е времево и създаването на фикция относно естеството на решението на Висшия съдебен съвет, съответно на Висшия прокурорски съвет, за

избора или предсрочното прекратяване на мандата на тримата ръководители на органите на съдебната власт в съдилищата и в прокуратурата противоречи на регламентирани в други текстове на Конституцията правомощия, свързани с така наречената „споделена компетентност“ точно в този кръг правоотношения и всъщност води, по мое виждане, до ограничаване на правомощията на президента. В тази връзка, моля да ги подложите тези параграфи на отделно гласуване, за да мога да изразя вота си. Може би съм допуснала техническа грешка в първоначалното си изречение, но се разбра кой вариант подкрепям по отношение на трите параграфа.

ГЕОРГИ ЧОЛАКОВ: Колеги, продължаваме заседанието. Други изказвания има ли? Колега Имова, заповядайте.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Уважаеми колеги, ще бъда много кратка. В Комисията по правни въпроси аз заех позиция за подкрепа на първия вариант на становище във връзка с обединените две дела с искане за обявяване противоконституционност на отделни параграфи от ЗИД на Конституцията. Считам, че тук в първият вариант има изключително сериозни аргументи по две групи въпроси.

Първата група въпроси се отнася до процедурата, до спазване или съответно неспазване на процедурата за приемане на закон за промяна на конституцията. Много ясно и аргументирано е посочено, че е нарушена процедурата по чл. 155 от Конституцията, която изисква Законът за изменение и допълнение на Конституцията, който се гласува от Обикновено народно събрание, да бъде избран на три четения, като между всяко от тях, ако не се постигне мнозинство от три четвърти, а такова от две трети, да има един срок между 2 и 5 месеца. Тези разпоредби драстично бяха

нарушени особено между второ и трето гласуване, делеше ги няколко дни. Това е от формалната страна, от процедурната страна.

И на второ място се поставя сериозно въпросът, и то в правната общност от практикуващите юристи, от академичната общност, и то с едно убедително мнозинство на мнението на колегите, че е нарушена и материалната компетентност за приемане на промени в Конституцията, които се отнасят до засягане на формите на държавно управление. В случая заличаването на органи, разделянето на органи, намаляването или отменянето на правомощия, касаещи случая, единният Висш съдебен съвет и разделянето му на два такива. Относно доминацията на парламентарна квота в Прокурорската колегия, което драстично вече нарушава баланса между властите. Основните конституционни принципи са спойка между различните звена в органите на държавна власт - плурализъм, както каза колегата Пашкунова, суверенитет, независимост на съдебната власт, разделение на властите.

Тези принципи са, по мое мнение, нарушени и по отношение на изземването на компетенции на Велико народно събрание от Обикновеното Народно събрание и ние сме свидетели на едни промени в Конституцията, които на практика затрудниха нашата работа и § 23 от Преходните и заключителни разпоредби създаде изключителни затруднения при преценката за правоприемство, правосубектност и представителство на сформиранията два нови, т.е. не сформиранията два нови органа, но по отношение на настоящата структура на отделните колегии във вече прекратения орган Висш съдебен съвет, които следваше да изпълняват функциите на неосъществени още на практика органи като два отделни съвета и това създаде големи затруднения.

Големи затруднения се създадоха и при правомощията на президента да сформира служебно правителство. Големи затруднения би могло да предизвика и намаляването на правомощията на президента да издаде указ за назначаване, както каза и колегата Дишева по отношение на параграфи 14 и 15, тя изтъкна своите аргументи, няма да ги повтарям, но представителните функции, изключително високата роля в организацията и отстояването на независимостта на съдебната власт на двамата, на „тримата големи“ в системата изисква санкцията и на президента. А създаването на фикцията при неподписване на указа в 7-дневен срок и приемането, че тези органи са назначени свежда решенията за тяхното назначаване само до едни административни актове, които биха могли и да бъдат атакувани пред Административния съд, което е абсолютно против логиката и на правомощията на тези органи, а и на високата степен на компетенция, която е създадена за тези органи и изисква санкцията на президента, който пък се ползва с най-голямото доверие на обществото, защото е избран пряко от гласоподавателите.

В този смисъл ще подкрепя вариант 1, като ще подкрепя аргументите и за нарушение на процедурата за приемане на Проекта за изменение и допълнение на Закона за Конституцията и по отношение нарушение на материалната компетентност Обикновено народно събрание да изземва функциите на Велико народно събрание.

Благодаря.

ГЕОРГИ ЧОЛАКОВ: Уважаеми колеги, досега има предложение при гласуване на вариант 1 да бъде отделно гласуването на § 14 и § 15, и на § 2. (Намесва се Ат.Дишева: Не на §

2, а на вариант 2 също.) Да. Но, ако събере мнозинство едното становище няма да се гласува второто. (Ат.Дишева: Не, всеки има право да си изрази вота.) Добре. Колеги, гласуваме и вариант 1, и вариант 2, както винаги сме правили, и каквото и решение да се вземе изпращаме пълния протокол от днешното заседание на Съдийската колегия на Конституционния съд.

Ако няма други изказвания, колеги, тогава пристъпваме към гласуване на вариант 1, като гласуваме без § 14 и без § 15. (Цв.Пашкунова: Тоест, само § 16 гласуваме, процедурно.) Точно така, да. Който е „за“ вариант 1, моля да гласува. (брои гласовете) Осем виждам. Осем ли сме? Осем гласа „за“ вариант 1. **(решението е отразено по-долу в цялост)**

(Намесва се Д.Марчева без микрофон, не се чува) После ще си обосновеш вота.

Гласуваме § 14 и § 15 по вариант 1. Който е „за“, моля да гласува. (брои гласовете) Единодушно. Колко човека сме в момента? (брои) Десет човека сме в момента. Новански и кой го няма още? И Гроздев. А, не, Гроздев е тук. Единадесет. Единадесет човека гласуваме за вариант 1, за § 14 и § 15. **(решението е отразено по-долу в цялост)**

Колеги, гласуваме вариант 2 без § 14 и § 15. Нали така? Който е „за“ вариант 2 без § 14 и § 15, моля да гласува. (брои гласовете) Три гласа „за“ вариант 2. „Против“? Осем гласа „против“ вариант 2. Сега гласуваме вариант 2 - § 14 и § 15. Който е... (Намесва се Цв.Пашкунова: Нали сме го гласували вече за противоконституционно?) Момент. Колегата Дишева заяви, че има желание да гласува и вариант 2. Гласуваме вариант 2. Който е „за“

предложения вариант 2, че не са противоконституционни § 14 и § 15, моля да гласува. (брои гласовете) (няма „за“) „Против“? Единадесет гласа.

Колеги, изпращаме вариант 1 със съответния протокол от днешното заседание, изказванията.

(след проведеното гласуване с вдигане на ръка)

12. ОТНОСНО: Проекти на становища по конституционно дело № 1/2024 г. (*отложена с решение по Протокол № 17/09.04.2024 г.*)

**СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,
ИЗПЪЛНЯВАЩА ФУНКЦИИТЕ НА ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,
СЪГЛАСНО § 23, АЛ. 2 ОТ ПЗР НА ЗИД НА КРБ
(обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.),**

Р Е Ш И:

12.1. Разпоредбите на § 14 (относно чл. 129, ал. 3), § 15 (относно чл. 130, ал. 3) и § 16 (относно чл. 130а, ал. 1 - 3 и ал. 5) от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България *противоречат* на чл. 4, ал. 1, чл. 8 и чл. 117 от Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.).

12.2. Становището, ведно с пълния стенографски протокол в частта по т. 12, да се изпрати на Конституционния съд на Република България.

ГЕОРГИ ЧОЛАКОВ: Колега Марчева, Вие искахте нещо да уточните.

ДАНИЕЛА МАРЧЕВА: Благодаря.

Исках само да обясня много накратко вота си, понеже мотивите на Правната ни комисия са изключително подробни и обосновани. Като цяло моето становище е, че заради проблема с неспазването на чл. 155, ал. 2 на процедурно основание на практика всички промени са атакуеми. Защо? Защото неслучайно така наречената още като „бавна писта“, както в гражданския живот наричат това изменение, този ред за изменение на Конституцията, са предвидени тези 2 месеца между всяко едно от четенията в зала именно с оглед на това, че когато липсва достатъчно мнозинство от три четвърти е необходимо да имат достатъчно време вносителите на тези предложения, които не събират нужното мнозинство или да обмислят те самите тези предложения, или да имат време да обяснят и да намерят аргументи за тези предложения. В този смисъл считам, че и нормата на чл. 155, ал. 2, във връзка с ал. 1 е пределно ясна и дори мисля, че не е нужно някакъв вид тълкуване да се прилага. Но гласувах, по отношение на разделянето на Съвета аз считам, че няма проблем от гледна точка вече на по същество извън процедурата. Просто исках да обясня своето гласуване.

Благодаря!

Стенографи:

/п/Лидия Здравкова

/п/Зоя Костова

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВАЩ:

/П/ ГЕОРГИ ЧОЛАКОВ

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
СЪДИЙСКА КОЛЕГИЯ
ИЗПЪЛНЯВАЩА ФУНКЦИИТЕ НА ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
СЪГЛАСНО § 23, АЛ. 2 ОТ ПЗР НА ЗИД НА КРБ

ИЗВЛЕЧЕНИЕ

от протокол № 19

от дистанционното заседание чрез видеоконферентна връзка на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, съгласно § 23, ал. 2 от ПЗР на ЗИД на КРБ (обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.), проведено на **16 април 2024 г.**

ПО ДНЕВНИЯ РЕД

ПРАВНИ ВЪПРОСИ

12. ОТНОСНО: Проекти на становища по конституционно дело № 1/2024 г. (отложена с решение по Протокол № 17/09.04.2024 г.)

**СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,
ИЗПЪЛНЯВАЩА ФУНКЦИИТЕ НА ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,
СЪГЛАСНО § 23, АЛ. 2 ОТ ПЗР НА ЗИД НА КРБ
(обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.),**

РЕШИ:

12.1. Разпоредбите на § 14 (относно чл. 129, ал. 3), § 15 (относно чл. 130, ал. 3) и § 16 (относно чл. 130а, ал. 1 – 3 и ал. 5) от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България *противоречат* на чл. 4, ал. 1, чл. 8 и чл. 117 от Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.).

12.2. Становището, ведно с пълния стенографски протокол в частта по т. 12, да се изпрати на Конституционния съд на Република България.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВАЩИ: /п/ Галина Захарова
и Георги Чолаков

Вярно с о/
Мл. експе

ВТ/